

Europarådets kulturvägar – modell för Museiverkets expertstöd

Museiverket 2022

Museiverket

1	Inledning – vad är Europarådets kulturvägar?	2
2	Vilken är Museiverkets roll i Europarådets verksamhet för kulturvägar?	2
3	Modell för expertstöd – på vilket sätt ger Museiverket aktivt expertstöd år 2023?	3
4	Kommunikation om expertstödet	5
5	Ytterligare information och källor	6

1 Inledning – vad är Europarådets kulturvägar?

Europarådets kulturvägar är tematiska samarbetsnätverk inom kulturarv, nutidskultur och turism som sammanför minst tre länder. **Målet med Europarådets verksamhet för kulturvägar är bland annat att utveckla hållbar kulturturism, öka kännedomen om europeiska värden och det mångsidiga europeiska kulturarvet samt stärka interaktionen mellan kulturerna.** Europarådets nätverk för kulturvägar omfattar vanligtvis kulturarvsobjekt, museer, turistföretag, högskolor och forskningsanstalter, kommuner, frivilligorganisationer, kulturinstitut samt regionala utvecklingsföretag.

Europarådet inrättade programmet för kulturvägar 1987. År 2022 finns det 48 kulturvägar som fått Europarådets certifiering. Temana för de kulturvägar som certifierats av Europarådet är exempelvis religiöst kulturarv, arkitektur, gastronomi, industriellt arv, europeisk konst, musik och litteratur. Den första av Europarådets kulturvägar som förvaltas i Finland är Alvar Aaltovägen, som fick certifierades 2021.

Verksamheten styrs av Europarådets utvidgade delavtal om kulturvägar (Enlarged Partial Agreement on Cultural Routes, EPA-avtalet), till vilket Finland anslöt sig 2018. Nätverken av kulturvägar kan årligen ansöka om Europarådets certifiering av kulturvägar. Kulturvägar som certifierats omvärderas även regelbundet. Utifrån oberoende expertrapporter fattas beslut om certifieringar och omvärderingar av ett förvaltningsråd, som består av representanter från de medlemsländer som omfattas av EPA-avtalet. Undervisnings- och kulturministeriet representerar Finland i EPA-avtalets förvaltningsråd. Ansökan ska lämnas in till Europarådet före utgången av juli, och förvaltningsrådet fattar beslut om certifieringar och omcertifieringar i maj varje år. EPA-avtalets sekretariat ska på våren varje år informeras om inlämnandet av ansökan inom ramarna för varierande tidsfrister.

För att ett vägnätverk ska kunna få Europarådets certifiering av kulturvägar, ska nätverket uppfylla olika krav för vägens tema, praktiska åtgärder och samarbetsnätverkets förvaltning. Vägen ska till exempel utveckla hållbar kulturturism, genomföra undervisningsmässig verksamhet för ungdomar, sammankoppla nätverkets verksamhet med nutidskulturen och konsten samt säkerställa den vetenskapliga grunden för vägens tema genom praktiskt vetenskapligt samarbete. Vägnätverket ska vara ekonomiskt livskraftigt och demokratiskt lett. Vägnätverket ska förvaltas av en aktör med rättslig status, typiskt av en förening. Ansökan om certifiering till Europarådet lämnas in av den aktör som förvaltar vägnätverket. Kriterierna för certifieringen fastställs i Europarådets resolution (CM/Res(2013)67).

Man kan gå med i Europarådets verksamhet för kulturvägar antingen genom att certifiera sig eller ansluta sig till en redan certifierad kulturväg. Certifierade vägar bestämmer själva enligt vilka kriterier vägnätverket tar emot nya medlemmar i sin verksamhet.

2 Vilken är Museiverkets roll i Europarådets verksamhet för kulturvägar?

I maj 2022 blev en färdplan för den nationella utvecklingen av kulturturismen som beretts under ledning av undervisnings- och kulturministeriet färdig. I förslaget till färdplan konstateras att styrkorna hos de internationella kultur- och kulturarvsåtgärderna i

utvecklingen av hållbar turism är färdiga verksamhetsmodeller, nätverk och välkändhet. Därför fungerar färdplanen också som ett nationellt styrdokument för Europarådets verksamhet för kulturvägar. I förslaget till färdplan har **Museiverket fastställts som en nationell kontaktpunkt som ger expertstöd inom Europarådets program för kulturvägar** till de objekt och organisationer som är intresserade av programmet för kulturvägar. Genom expertstödet strävar Museiverket efter att främja anslutningen av finländska objekt och organisationer till redan certifierade kulturvägar samt kulturvägar som är under beredning. För dem som siktar på att få Europarådets certifiering för kulturvägar erbjuder Museiverket expertstöd för bland annat utarbetandet av ansökan.¹

Syftet med denna modell för expertstöd är att konkretisera de åtgärder genom vilka Museiverket aktivt ger objekt och organisationer som är intresserade av Europarådets program för kulturvägar expertstöd. Syftet med expertstödet är att betjäna både de aktörer som inte känner till programmet för kulturvägar sedan tidigare och dem som redan deltar i verksamheten för kulturvägar eller som försöker bli certifierade eller ansluta sig till befintliga kulturvägar. Genom att aktivt erbjuda expertstöd strävar Museiverket även efter att öka kulturvägsprogrammets välkändhet samt berätta för potentiella objekt och organisationer om fördelarna med verksamheten för kulturvägar. Modellen för expertstöd kan även uppdateras och ändras under det första året 2023 utifrån samlade erfarenheter.

Utöver modellen för expertstöd som beskrivs i detta dokument genomför Museiverket dessutom bland annat kommunikation med anledning av Europarådets verksamhet för kulturvägar, följer upp programmet för kulturvägar internationellt, främjar samarbetet med de ansvariga aktörerna i EPA-medlemsstaterna samt stöder samarbetet och bildandet av nätverk mellan kulturvägsaktörer nationellt och internationellt.

3 Modell för expertstöd – på vilket sätt ger Museiverket aktivt expertstöd år 2023?

År 2023 genomför Museiverket en enkät där aktörer som verkar i Finland inom Europarådets kulturvägar och aktörer som är intresserade av verksamheten för kulturvägar kan anmäla sig till Museiverkets process för expertstöd. **Med enkäten kan organisationer ta ställning till hurdan expertstöd från Museiverket i anknytning till Europarådets verksamhet för kulturvägar som de skulle ha nytta av. Museiverket planerar de praktiska åtgärderna inom expertstödet utifrån svaren på enkäten och kontaktar alla som svarat på den.** Samtidigt samlar Museiverket in information om de organisationer som har planer och intresse för Europarådets verksamhet för kulturvägar. Alla typer av organisationer kan delta i enkäten, och att svara på den förbinder inte organisationen till någonting.

I enkäten fastställs till exempel följande som expertstöd från Museiverket:

- Sökande efter internationella eller nationella kontakter som främjar uppbyggnaden av en kulturväg
- Expertstöd för ansökan om kulturvägsstatus till Europarådet/genomgång av ansökan

¹ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164106/OKM_2022_21_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Presentation av befintliga vägar
- En föreläsning/ett seminarium med en allmän presentation av Europarådets verksamhet för kulturvägar
- En expertföreläsning/ett expertseminarium om ett specifikt ämne med anknytning till Europarådets verksamhet för kulturvägar
- Stöd för regelbunden omvärdering av vägen
- Presentation av finansieringsmöjligheter

Respondenterna har därtill möjlighet att med egna ord beskriva sina behov beträffande expertstödet. Expertstödet kan vid behov inkludera enskilt stöd (till exempel stöd för ansökan om kulturvägsstatus) eller stöd för en större publik (expertföreläsningar). Expertstödet begränsar sig till stöd i anknytning till Europarådets verksamhet för kulturvägar.

I enkäten ska organisationen berätta om sin egen verksamhet och sina egna intressen som hänför sig till Europarådets kulturvägar. Om respondenten håller på att bygga upp en kulturväg ska temat för vägen, fasen av utvecklingsarbetet, medlemmarna i nätverket för kulturvägen och de genomförda åtgärderna beskrivas i enkäten. För att svara på enkäten förutsätts dock inte att organisationen för närvarande skulle ha verksamhet som anknyter till Europarådets program för kulturvägar – att vara intresserad av ämnet räcker.

Tidsplan för processen för expertstöd 2023

Januari–februari

- Enkäten är öppen till slutet av februari – berätta om dina önskemål beträffande expertstödet.
- Museiverket kommunicerar om expertstödet.

Mars

- Museiverket analyserar enkätsvaren och utarbetar utifrån dem en tidsplan för genomförandet av åtgärderna.
- Före slutet av mars skickar Museiverket tidsplanen för genomförandet av åtgärderna inom expertstödet till alla som svarat på enkäten.
- Vid behov kommer man överens om bilaterala möten före slutet av mars.

April

- Museiverket genomför de åtgärder inom expertstödet som planerats utifrån enkäten.

Samtliga åtgärder inom expertstödet som genomförs ska hänföra sig till Europarådets verksamhet för kulturvägar och på så sätt samtidigt stödja genomförandet av EPA-avtalet i Finland. Om Museiverket är tvunget att prioritera önskemålen om expertstöd genomförs i första hand de åtgärder inom expertstödet som motsvarar önskemålen från så många organisationer som möjligt. Vid en eventuell prioritering ägnas dessutom uppmärksamhet åt hur aktivt organisationen strävar efter att komma med i Europarådets verksamhet för kulturvägar och åt potentialen hos den eventuella idén till/det eventuella projektet för en kulturväg är.

4 Kommunikation om expertstödet

I januari informeras om enkäten om expertstödet, och vid behov lyfts ämnet fram igen i februari. Kommunikationen sker på följande sätt:

- En nyhet på Museiverkets webbplats
- Inlägg på Museiverkets sociala mediekkanaler
- En nyhet i Museiverkets nyhetsbrev om utvecklingen av Europarådets kulturvägar och kulturturismen
- I samarbetspartners/intressenters kommunikationskanaler, till exempel Hembygdsförbundet, Museiförbundets Museipost, Visit Finland och så vidare
- Därtill kontaktar man direkt till exempel finländska organisationer som deltar i Europarådets verksamhet för kulturvägar samt museerna med regionalt ansvar eller riksansvar.

5 Ytterligare information och källor

[Förslag till färdplan för den nationella utvecklingen av kulturturismen](#) (på finska)

[Europarådets kulturvägar på Museiverkets webbplats](#)

[Lista över befintliga kulturvägar på webbplatsen för Europarådets kulturvägar](#) (på engelska)

[Europarådets resolution med kriterier för certifiering](#) (på engelska)

Omslagsbild: Topi Leikas 2019, Museiverket

